

Indstilling fra Constitutions-Committeen angaaende Forandringer i Grundlovens § 2.

Til Stortinget!

Blandt de paa 11te ordentlige Storting fremsatte Constitutionsforslage, hvorover det paaligger nærværende Committee at afgive Betænkning og Indstilling, befindes følgende at angaae Forandringer i Grundlovens § 2.

A. De af bemeldte Storthings Medlem, Statsrevisor Daa, den 16de September 1845 som trende (3) særskilte Forslage fremsatte, og af daværende Sorensskriver, nu Statsraad Sorenssen, ligeledes Medlem af samme Storting, tiltraadte, saalydende:

1) Enten a. „Som Tillæg til Grundlovens § 2 bestemmes: „Alle christelige Religionssektter bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget““.

b. „Bestemmelsen i Grundlovens § 2 sidste Passus, saalydende: „Jøder ere fremdeles udelukkede fra Riget““, sættes herved ud af Kraft“.

2) Eller: „Istedetfor Grundlovens § 2, som herved sættes ud af Kraft, skal følgende Bestemmelse være gjældende: „Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Alle christelige Religionssektter bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget. Jesuiter og Munkeordener maa ikke taales““.

Hvilke ovenstaaende Forslage Nr. 1 og 2 blive at afgjøre som Alternativer. og B, forfattet af nu afdøde Sylv. Sivertsen, dateret 26de September 1845, samt vedtaget og fremsat af samme Storthings Medlem J. H. Sæther:

Enten 1. Grundlovens § 2 skal lyde: „Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion; dog nyde alle Christelige Religionsbefjendere fri Religionsøvelse overalt i Riget. Jesuiter og Munkeordener maa ikke taales“. I Grundlovens § 50 første Passus infereres mellem Ordene: „25 Aar“ og „have“ „bør til en christelig Religionsbefjendelse“. Begyndelsen af Grundlovens § 92 skal lyde: „Et Embeder i Statskirken og til Dommerembeder maae alene udværgnes de norske Borgere, som bekjende sig til den Evangelisk-Lutheriske Religion. Alle, der udværgnes til Embeder i Staten, maae have svoret Constitutionen og Kongen Trofast og tale Landets Sprog“.

Eller 2. Grundlovens § 2 skal lyde: „Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion, og de Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage sine Børn i samme“. Og forøvrigt overeensstemmende med Forslaget Nr. 1.

Samtlige disse Forslage have efter forrige Storthings Foranstaltning, overeensstemmende med Grundlovens § 112, været bejendtgjorte ved Tryk-

ten, for at komme til Afgjorelse paa nærværende Storting, og Afstryket, som er i Repræsentanternes Hænder, er med nogle faa og ubetydelige Differencer, som alene vedkommene Orthographien og Interpunctionen, befundet overeensstemmende med de originale Forslage, hvilke vedlægges.

Forslagene ville nu i den Orden, hvori de ovenfor ere anførte, blive omhandlede.

Foreløbigen vil Committeeen med Hensyn til Statsrevisor Daas Forslag Nr. A bemærke, at den ikke har fundet nogen Betænelighed ved fra Formens Side at tage dem alle under Behandling som særskilte Forslag; thi vel ere de, som det ovenanførte udviser, omdøbsligt af Proponenten udtrykkelig fremsatte som 3 særskilte Forslage, af ham selv afdeelte saaledes:

1) a, angaaende fri Religionsøvelse for alle christelige Religionsfætter,
b, angaaende Ophævelse af Forbudet mod Jøder, — og

2) angaaende begge Dele tillige, med Tilføiende, at af ovenstaaende Forslage blive Nr. 1 og 2 at afgjøre som Alternativer; men Committeeen har anseet det klart af Proponentens Ytring om, at han betragter dem som 3 særskilte Forslage, at hans Mening med dem ikke kan have været nogen anden, end at ethvert af de under Nr. 1 indbefattede 2de Forslage a og b, som selvstændige eller ved sig selv bestaaende, skulde komme under særskilt Afgjorelse i Stortinget, og at der kun, saafremt de begge skulde blive antagne, kunde opstaae Spørgsmaal om ved alternativt Votering at fatte Beslutning, om dette bør ske enten i den under Nr. 1, a og b foreslaaede Form, eller i de under Nr. 2 anførte Udtrykke. Som Følge heraf vil der i det Tilfælde, at enten intet eller ifkun eet af de under Nr. 1 fremsatte Forslage af Stortinget skulde blive antaget, intet Spørgsmaal blive om Antagelse af Nr. 2, som da ved de foregaaende Voteringer bortfaldt.

Vil man fortolke Meningen anderledes, og saaledes paa Grund af det i Propositionen sidst Anbragte antage, at her i det Hele ifkun have 2 Forslage til alternativt Afgjorelse, vilde dette ikke alene være det samme som at bringe Proponenten i Modsigelse med sig selv, men endog lede til den Urimelighed, at den foreslaaede alternative Voteringssmaaade skulde udelukke enhver anden Afgjorelse end Antagelse af et af Forslagene, noget, som det ikke er tilladt at underlægge Propositionen, da der, som det Ovenanførte udviser, gives en rationel Fortolkningsmaaade, hvorpaa Forslagene uden saadan

Modsigelse og uden Hindring af deres frie Antagelse eller Forkastelse, meget vel kunne forklares.

Angaaende Realiteten af disse Forslage skal Committeeen gjøre opmærksom paa, at de begge tilforn som Constitutionsforslage have været bragte paa Bane og været behandlede paa Stortinget. Saaledes erfares det sidste af dem Nr. 1, b allerede paa 9de ordentlige Storting at have været fremsat af daværende Stortingsrepræsentant, Sørenskriver Sørensen, hvilket paa 10de ordentlige Storting, efterat være henvisst til Behandling af dets Constitutions-Committee, som ved 5 mod 2 Stemmer indstillede det til Antagelse, den 9de September 1842 ved 51 mod 43 Stemmer besluttedes ikke at bifaldes; — ligesom begge Forslagene Nr. 1 a og b paa 10de ordentlige Storting under eet eller samlede bleve fremsatte af Repræsentanterne J. H. Sæter, D. Balthas, Staff, D. Soelberg og Ludvig Kr. Daa, og derefter paa 11te ordentlige Storting, hvor de bleve behandlede af Constitutions-Committeeen, som ligeledes ved 5 Stemmer mod 2 indstillede dem til at bifaldes, af Stortinget den 9de September 1845 ved 47 Stemmer mod 52 bleve forkastede (See Stortingsforhandlingerne for 1839 Juni-Hefte Pag. 715—741, 1842 September-Hefte Pag. 248—287 og 470—472, samt 1845 9de Deel Pag. 263—267.) Det er ikke usandsynligt, at de Ytringer, som under Discussionerne om Sagen i Stortinget den sidstnævnte Dag hørtes fra nogle Repræsentanter om, at de, medens de maatte stemme imod den sidste Deel af Forslaget om Ophævelse af Forbudet mod Jøders Afgang til Riget, havde ønsket at stemme for den første Deel om fri Religionsøvelse for alle christelige Religionsfætter, hvori de formedelt Bestemmelsen i Grundlovens § 112, der ikke tilsteder nogen deelsvis Antagelse af Constitutionsforslag, være forhindrede, have givet Anledning til den Forklaring i Formen, hvori Forslaget nu er fremsat, da det iøvrigt i alt Væsentligt er overeensstemmende med hiint. — Hvad der er vist, saaledes som det Forankaaende udviser, er, at Sagen for begge Forslagenes Vedkommende tilforn af vedkommende Stortingscommitteeer har været behandlet og forberedt, og ved at henvise til de af disse herom afgivne Indstillinger, som findes indførte i Stortingsforhandlingerne paa de ovennævnte Steder, og af hvilke den ene angaaende Jøderne af 5te September 1842 nylig i Aftryk er bleven uddeelt til Repræsentanterne, ligesom samtlige de til denne Indstilling henhørende oplysende Bilage her vedlægges, antager nærværende Committee, at man med den vil være enig i, at Ma-

terien i Forveien er saa grundig bearbejdet, og saa tilstrækkelig oplyst, at kun lidet behøves at tilføies.

Committeén vil derfor indskrænke sig til at bemærke med Hensyn til Nr. 1 a:

Den historiske Side af Sagen for dette Forslags Vedkommende, betræffende, hvorledes det er tilgaaet, at den foreslaede Bestemmelse: „alle christelige Religionsfetter bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget“, som af Rigsforsamlingen paa Eidsvold under dens Discussioner om Grundloven den 4de Mai 1814 i det Væsentlige i samme Udtryk er antagen, nu savnes, er saa tilstrækkeligen fremhævet af 11te ordenlige Storthings Constitutionscommittee, ligesom det oftere tilforn i Storthingene har været omtalt og afhandlet, at det formeentlig derved tilstrækkeligen er oplyst, at det har været Constituenternes Mening og Hensigt, at fri Religionsøvelse for alle christelige Religionsbefjendere ved Grundloven skulde tilstaaes. Maa man nu end, da Bestemmelsen herom ikke blev indført i den antagne og af alle Rigsforsamlingens Medlemmer understrevede Grundlov af 17de Mai 1814, ligesaa lidt som den findes indtagen i den senere bestemte Grundlov af 4de November s. A., være enig med det theologiske Fakultet i den af samme i Anledning af et paa 7de ordenlige Storthing af daværende Høiesteretsadvocat Sørensen fremsat Forslag til en privat Lov om fri Religionsøvelse for alle christelige Religionsfetter afgivne Betænkning, der gik ud paa, at Forslaget paa den Tid formedelst Mangel af den nødvendige Forberedelse og Overveielse ikke burde antages, hvilket, efterat være tiltraadt af den Committee, som havde Sagen under Behandling, ogsaa blev Resultatet, da Forslaget i Storthinget eenstemmigen blev henlagt (See Storthingsforhandlingerne for 1833 Nr. 8 eller August-Hefte b Pag. 300—320); saa maa det dog erkjendes, at disse Betæneligheder nu, efterat Loven af 16de Juli 1845 om Dissentere eller dem, der bejende sig til den christelige Religion, uden at være Medlemmer af Statskirken, er udfkommen, maae bortfalde. Denne Lov, som er antagen af Storthinget og sanctioneret af Kongen, indeholder nemlig i sin 1ste §, at Dissentterne have fri offentlig Religionsøvelse inden Lovs og Arbejds Grændser, og bestemmer i de øvrige af dens 19 §§ alle de Regler i Henseende til Menighedens Drettelse, Orden ved Høgtesser, Fodstæder, Dødsfald og Begravelser, Børneopdragelse, Underviisnings- og Fattigvæsen, Geds Afslæggelse, Overgang fra en Troesbekjendelse til en anden m. m., som ere anseete nødvendige for at fastsætte Dissentternes Pligter og Rettigheder, vedkommende saavel udvortes Religionsanliggender dem selv imel-

lem, som deres Forhold til Staten og deres til dennes offentlige Religion hørende Medborgere. I de 3 Aar, som snart ere forløbne siden denne Lov udkom, har intet Spor været at opbage af nogen Ueilighed af dens liberale Bestemmelser. Den samme Erfaring høves for et længere Tidrum angaaende Loven af 27de Juni 1842, hvorved det Baand, der ved Forordningen 13de Januar 1741 om gudelige Forsamlinger var lagt paa visse Dele af Statsreligionens frie Udøvelse ved denne Forordnings Ophævelse blev løstnet, — medens man derimod ikke mangler Erfaring om betydelige Ulemper af Tingenes Tilstand i Fortiden, i hvilken Henseende kan henvises til de Vanfæligheder, som have fundet Sted formedelst Dissenternes Begravelsested, i Anledning af hvilke det kun ved Erhvervelse af kongelige Resolutioner har været muligt at mildne Følgerne af den retlige Forfølgelse, Vedkommende ved saadanne Leiligheder have været underkastede (See den oven anførte Committee-Indstilling af 20de Juli 1833 Pag. 316.)

Da nu nærværende Committee maa være enig i, hvad Pluraliteten af forrige Storthings Constitutions-Committee (Ide Deel Pag. 265—266) har anbragt om Vigtigheden af ved Optagelse af hine af Grundloven ubeladte Bestemmelser i Grundloven at garantere alle christelige Religionsbefjendere her i Riget fri Religionsøvelse paa den sikreste og varigste Maade, som paa Lovgivningens Veie er mulig og denne Hensigt formeentlig kan opnaaes paa den i dette Forslag angivne Maade, saa er det af Committeeén eenstemmigen vedtaget at indstille samme til Antagelse af Storthinget.

Betræffende Forslaget Nr. 1 b henholder Committeeén sig med 5 imod 2 Stemmer til de foresaaende Constitutions-Committeers Indstillinger af 5te September 1842 og 12te August 1845, i hvilke man i alt Væsentligt er enig, og til hvilke man her kun skal tillade sig at seie: den samme milde og mennekesjærlige Mand der er Grundtrækket i Statens offentlige Religion, og som, i Forening med den derfra udgaaende Oplysning, har givet Loven af 16de Juli 1845 om Dissentterne sin Tilværelse, og ligger til Grund for den ovenanførte Deel af Committeeéns Indstilling om, at alle christelige Religionsbefjendere bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget, har ikke kunnet unblade at udøve sin Indflydelse paa Pluraliteten ogsaa med Hensyn til Spørgsmaalet om Jøderne. Verdensbegivenhederne hos de meest oplyste Nationer synes ogsaa at tage den Retning, at man kommer tilbage fra de Fordomme, hvormed man forhen betragtede Jøderne, og stræber at gjøre den Uret god igjen, som gjennem Aarhundreder har tilføiet Jøderne

utallige Lidelser, nedværdiget deres Charakter og gjort dem til en Spot for de Christne. Allerede nyde de fuldkommen Borgerrret i Lighed med andre Borgere i Holland, Belgien, Frankrig og formeentlig flere af Tydslands Stater; ligesom ogsaa i de Forenede Nordamerikanske Stater med flere; i andre strider deres Emancipation fremad med stadige Skridt, saasom i Sverige, Danmark, England og Pavestaten; kun hos os er der ikke alene bygget en uoverstigelig Muur for dem, som, hvis den blev udvidet til Jordklodens øvrige Dele, skulde lede til Jødernes totale Udryddelse af Jorden; men man har end ikke ved de Bestemmelser om deres Udelukkelse, hvilke vare indførte i en nedrørt Privatlovgivning, fundet sig betrygget i denne Henseende, men endydermere under Indførelsen af den liberalste blandt Europas Constitutioner fundet det nødvendigt at indtage Forbudet mod Jødernes Adgang til Riget i Grundloven. Committeens Pluralitet har antaget, at man til enhver Tid ifkun efterkommer en Forbring af Retfærdighed og Menneskekærlighed, samt bringer Grundloven i Harmonie med sig selv og med de Principer, som udtale sig i Loven af 27de Juli 1842 om Ophævelse af Forordningen 1741 om gudelige Forsamlinger og af 16de Juli 1845 om Diösentere, ved at udslutte hint Forbud af Grundloven, og derved aabne Adgang for Privatlovgivningen til at fæstsette de Vilkaar, under hvilke man her i Landet vilde modtage Jøderne, og har troet, at man i Erkjendelse heraf ikke noget Dieblit bør udsætte at beslutte den i denne Henseende fornødne Forandring i Grundloven. Naar det herimod anbringes, at den beqvemme Tid til at indføre Jøderne i Norge endnu ikke er kommen, fordi Opinionen imod dem endnu er fremherskende saavel i Handelsstanden, som blandt Almuen, at Sagen ved alligevel nu at drives igjennem, mere vilde stades end gavnes, idet man troer at kunne forudsæe, at det formedelst Landets indskrænkede Næringsveie og umilde Klima ifkun vilde blive de fattigste og uleste Jøder, som vilde indflytte her i Landet, og at disse kun vilde søge sin Næring ved Smaahandel eller Skatring og de dermed forbundne Syssler, saavel som at Fordommene mod Jøderne i Almindelighed derved vilde forøges ifstedetfor at formindskes, og at man derfor sikkrest kommer til Maaket ved at overlade denne Sag til Tiden, da det tør formodes, at den stigende Oplysning og Exempler fra andre Lande af sig selv vilde bortrydde de Hindringer, som nu modsættes sig dens Fremgang her i Landet; — kommer herimod i Betragtning, foruden hvad der allerede ovenfor fra Pluralitetens Side berømt er andragt, at det er vanskeligt at opdage, hvorledes nogen

Opinion mod Jøderne her i Landet kan være opstaaet uden at være bygget paa Fordomme, da Jøderne her ere saagodtsom aldeles ubekjendte, — fremdeles at Erfaring paa andre Steder udviser, at, naar Jøderne udelukkende befattede sig med Handel i det Smaa, saa er dette ifkun skeet, fordi de ved Lovgivningen have været udelukkede fra andre Næringsveie, i hvilken Henseende deres Forhold i Danmark fortjener at paavises, hvor de tilforn af den angivne Grund hovedsagelig søgte deres Næring ved Handel med gamle Klæder og andre Smaa-ting, men senere, saasnart en liberalere Lovgivning under Kong Frederik den Sjette med Hensyn til Næringsveiene havde sat dem paa lige Fod med Statens øvrige Borgere, deeltog med disse saavel i Jordbrug som alle andre Haandteringer, og endog saa kappedes med dem paa Videnskaberne Gebeet (See de under de Roeskildske Stænderforsamlinger herom fremsatte uimodsagte Ytringer af Drewsen i vedlagte Stændertidende for 1838, 1ste Række Pag. 107—108 cfr. 2den Række Pag. 570—656, hvor det vil findes, at en Petition beslattedes indgivet til Kongen om at bevilge Jøder Ret til Valgbarhed eller til at blive Medlemmer af Stænderforsamlingen.) Hertil kan føres at Erfaring synes at vise, at der aldeles ingen Grund er til nogen Frygt for, at man heri Landet skal blive oversvømmet af Jøder eller blive foruleiligt af noget altfor stort Antal af dem, i hvilken Henseende det fortjener at bemærkes, foruden at de Aarsager, der undertiden paa andre Steder have medført saadan Virkning, nemlig at de formedelst Forsølgelser nedfagedes til at udvandre, nu forhaabentlig for bestandig ere ophørte, at den kongelige Regerings Justits- og Politi-Departement ved Skrivelse af 4de November 1844, som er indført saavel i Departements-Libenden som Lovsamlingen for samme Aar, — saaledes som allerede er bemærket i forrige Storthings Constitutions-Committees Indstilling af 12te August 1845, hvortil derfor specielt henvises, — har udtalt den Formening, at de saakaldte Portugisjøder maac, uanset Grundlovens § 2, være berettigede til at opholde sig her i Riget. Om Portugisjødernes forklarer Cohen i hans i 1837 udkomne Bog om de Mosaiske Troesbekjendendes Stilling i Danmark, Pag. 5, at de ere Efterkommere af de „spanske, franske og italienske Jøder, og at de have en særegen Ritus og adskille sig fra de polske og tydske Jøder ved liberalere Grundsaetninger, og have stedse udmærket sig ikke alene ved overdentlige Kundskaber i den jødiske Theologie, men ogsaa i andre Fag og Videnskaber, og vare især i den Tid (1657) meget mere dannede end de tydske Jøder, hvorfor de næsten overalt erholdt større Pri-

villegier." Et Rescript af 19de September 1783, som findes i Fogtmanns Samling 6te Deel 2det Bind Side 1631, tilskæder Portugisjødernes i Kjøbenhavn at aflægge Eed i egen Synagoge og efter særegen Formular, da de i Religionsfager ingen Samkvem have med den høitidske jødiske Nation, eller besøge deres Synagoge, ligesom og disses Ceremonier ere dem aldeles fremmede. Naagtet det er bekendt, at Portugisjødernes udgjøre et ikke ubetydeligt Antal, vides dog ikke Noget af dem endnu at have benyttet sig af den Afgang, som saaledes af Justits- og Politi-Departementet er antaget efter Lovgivningen at staae dem aaben til at ned sætte sig her i Landet. Vel har Høiesteret i en Samme af Stortinget afsættet Betænkning om, hvorvidt det kunde antages at stride imod Grundlovens Principer at ophæve den sidste Passus i § 2 om Jødernes Udelukkelse fra Riget, som er afgivet den 19de Mars 1842, og besvarer dette Spørgsmaal benægtende, erklæret sig af forskjellig Mening med Departementet i Henseende til Portugisjødernes Afgang til Riget, idet Høiesteret antager dem at være indbefattede under Forbudet i Grundlovens § 2; men for Portugisjødernes maa det dog antages at komme i fortrinlig Betragtning, at vedkommende Departement under den adovende Magt saa meget senere har afgivet sin utvetydige Formening med Tilføiende, at denne Fortolkning ogsaa, saavidt Departementet bekjendt, hidtil har været almindelig antaget, ligesom den stedse har været forubfat i de underdanigste Foredrag, der have været afgivne angaaende Meddelelse af Leidebreve til Jøder.

Denne Erfaring synes saaledes at afgive et Beviis paa, at Jødernes Attraae efter at bosætte sig i Norge ikke er stor, — og hvad nu angaaer Frygten for, at de alligevel skulde fortrænge Landets egne Indvaanere af vore Næringsveie og blandt disse især Handelen, da kunde vel spørges, om det ikke snarere er at antage, at de vilde bidrage til at oplivse og forflere Næringsveiene; uden at de medbringe Capitaler og Indsigter, er det ikke at formode, at Jøderne vilde gjøre større Lykke her end andre Fremmede, og ere de udrustede med disse, maae vi vel heller vente Gavn end Skade af deres Nærverelse. Naagtet alle Committeeens Medlemmer i denne Henseende have været enige, har man dog ikke, med specielt Hensyn til Handelen, villet undlade at indhente Oplysning om Virkningen af den friere Handelsberettigelse, som er indført ved Loven om Handelen af 8de August 1842, paa de Handlendes Antal, hvilket ifølge de herom modtagne medfølgende 8 Indberetninger fra Magistraterne i de betydeligste Handelssteder, vil

findes temmelig at være steget, men dog ikke i høiere Grad end det paa Grund af de ved denne Lov forandrede Handelsforhold var at vente. Afgævten i denne Henseende vil af sig selv ikke bringes, idet Sælgernes og Kjøbernes Antal afhænger af de naturlige Love for Production og Afsetning, hvilke ikke forstyrres ved Indvandrings af nogle faa Jøder.

Committeens Minoritet har derimod anseet det utilraabeligt for Tiden, og uden anden Forbedelse og Undersøgelse, end den, som hidtil angaaende denne vigtige Sag har fundet Sted, at beslutte den sidst omhandlede Forandring i Grundlovens § 2. Den troer ikke at seile ved at antage, at Opinionen er meget stærk mod denne Grundlovsforandring hos en stor Deel af Folket, og ligesom det altid maa ansees høist betænkeligt at beslutte Grundlovsforandringer, med Hensyn til hvilke dette er Tilfældet, saaledes synes man i al Fald først at burde give Nationen en mere umiddelbar Aaledning til at overveie og udtale sig angaaende Spørgsmaalet, end hidtil har været Tilfældet, selv om det maa erkjendes, at den Opinion, som Minoriteten forudsætter tilværende, i det mindste for en ikke ringe Deel grunder sig paa forudfattede, mindre rigtige Meninger og Fordomme, der dog disse af Lovgiveren saavidt respecteres, at der, ferend han i sine Beslutninger sætter alt Hensyn til dem tilside, aabnes Afgang til at see dem opklarede og berigtigede. Undlades de dertil fornødne forberedende Skridt, turde lettelig Diemebedet i den Grad forfeiles, at man for seent vilde komme til Erkjendelse af, at den Beslutning, hvorved man holdt sig overbevist om at handle i Oplysningens og Civilisationens Aand og fremme dens Fordringer til Tolerance og Liberalitet, havde fremkaldt Resultater af en ganske modsat Bestaaffenhed. Denne Betragtningssmaade af Sagen og det dertil knyttede Forslag, sigtende til dens yderligere Dverveielse og Forberedelse gjennem Regjeringen, — som Minoriteten, hvis Pluralitetens Indstilling ikke vinder Bifald, agter at fremsætte, — forbeholder den sig under Sagens Discussion i Stortinget, nærmere at begrunde.

I det Committeeen saaledes anbefaler begge de ovenomhandlede Forslage til Antagelse af Stortinget, er den eenstemmig af den Formening, at den Form, som for det Tilfælde, at begge skulde blive bifaldte, er foreslaaet under Nr. 2, fortjener Fortrinet, fordi Grundlovens § 2 ved samme vilde erholde en correctere Form ved at tilføie hen i dens nuværende Form de besluttede Forandringer i to Tillægsbestemmelser.

Hvad dernæst Soly. Sivertsons ovenfor un-

der B. anførte, af Repræsentanten Sæter vedtagne tvende Forslag angaaer, da viser det sig, at de begge, foruden at indeholde det Samme, som Daas foran omhandlede, nemlig, at alle christelige Religionsbefjendere skulde nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget, og at Forbudet mod Jøders Afgang til Riget skulde ophæves, endvidere gaae ud paa følgende Forandringer i Grundloven.

a. at der til de i sammes § 50 foreskrevne Betingelser for at nyde Stemmeret heri Landet skulde føies den: „at høre til en christelig Religionsbefjendelse,“ — og

b. at den i § 92 opstillede Betingelse for at opnaae noget Embede i Staten, nemlig at bekjende sig til den Evangelisk-Lutheriske Religion, ifkuns skulde anvendes paa Embeder i Statskirken og Dommerembeder;

hvorhos det første af samme Nr. 1 desforuden tilfigter, at den Bestemmelse i Grundlovens § 2, at de Indvaanere, der bekjende sig til Statens offentlige Religion, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme, skulde bortfalde.

Forsaaendts disse Forslage falde sammen med Daas, indeholder det angaaende disse Anbragte det Fornødne; men forøvrigt er der efter Committeeens eenstemmige Formening ikke tilstrækkelig Anledning til at gaae ind paa samme eller beslutte deres Antagelse; hvad nemlig den første af de foreslaaede Tillægsbestemmelser, vedkommende Grundlovens § 50, angaaer, da indsees ikke rettere, end at en Misforstaaelse eller Feiltagelse her maa være indløben, idet Præmisserne til Forslaget udvise, at det har været Hensigten med samme udtrykkelige i denne § at foreslaae, at alle christelige Religionsbefjendere tilstaaes activ borgerlige Rettigheder i Lighed med og under samme Betingelse, som andre Statens Borgere, medens Proponenten isvrigt anbefaler den meest uindskrænkede Religionsfrihed for alle Religionsbefjendere, og selv foreslaaer Ophævelse af Forbudet mod Jøders Afgang til Riget, hvilket Sidste han saaledes selvfolgelig ikke kan ønske udelukkede fra de active Borgerrettigheder med Stemmeret og Valgbarhed, som han anseer ønskelige for Alle, og det saa meget mindre som han ifølge det samme Forslag maa antages at ville have dem admitterede til alle Statens Embeder, undtagen dem, som vedkomme Statskirken og Dommermyndigheden.

Committeens antager nemlig, at den active Borgerret, som efter Forslaget udtrykkelig skulde tillægges alle christelige Religionsbefjendere, allerede nu, saaledes som § 50 lyder, stiltiende er dem tillagt, da ingen Indskrænkning i Henseende til Religionsbefjendelsen deri indeholdes; men det er

Hart, at, saafremt den af Proponenten foreslaaede Betingelse blev tilføiet, vilde t. Ex. Jøder, om de bleve tilstedede Afgang til Riget, ved Grundloven være udelukkede fra denne Rettighed. Da nu dette Resultat, efter hvad foran derom er anført, ikke kan antages at stemme overeens med Proponentens egen Hensigt, ligesom det i al Fald ikke af Committeeen kan anbefales, fordi den antager, at der, saafremt Jøder skulde tilstedes Afgang til Riget, ikke fra Grundlovens Side bør lægges Privatloygningen nogen Hindring isæien for at ordne Forholdet i Henseende til deres Rettigheder og Pligter i denne saavel som andre Retninger, og at der i det Hele ikke i denne Anledning bør gjøres nogen Indskrænkning i Grundlovens Bestemmelser, saa er allerede dette en tilstrækkelig Grund for Committeeen til at indstille, at dette Forslag ikke bifalbes.

I hvor meget der derhos end kunde siges for Proponentens Anskuelse om, at Grundlovens Bestemmelse i § 92 om, at til Embeder i Staten alene maae udnævnes de norske Borgere, som bekjende sig til den Evangelisk-Lutheriske Religion, baade i og for sig, og efter hvad Erfaringen har viist, med Hensyn til forskjellige af disse Embeder kunde fortjene at modificeres, — saavel som, at det uden Skade kunde henvises til Privatloygningen at bestemme, om og hvorvidt Indvaanerne, som bekjende sig til Statens offentlige Religion, skulde være forpligtede til at opdrage deres Børn (hvilket Udtryk Proponenten mindre rigtigt har forandret til: „sine Børn“) i samme, — saa kan dette dog, da Forslaget, som foran omtalt, ifølge Grundlovens § 112 ubeelt og uforandret maa antages eller forkastes, ingen Forandring medføre i Committeeens nysaanførte Indstilling.

Paa disse Grunde giver Committeeen sig den Ære at indstille til Stortinget at fatte følgende

Beslutninger:

1) Det af Repræsentanten ved 1ste ordentlige Storting Statsrevisor Daa fremsatte Forslag Nr. 1 a saalydende:

„Som Tillæg til Grundlovens § 2 bestemmes: „Alle christelige Religionsfetter bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget,“ antages.

2) Det af den Samme fremsatte Forslag Nr. 1 b., saalydende:

„Bestemmelsen i Grundlovens § 2 sidste Paragraph saalydende: „Jøder ere fremdeles udelukkede fra Afgang til Riget,“ sættes herved ud af Kraft,“ antages.

For det Tilfælde, at begge disse Forslage blive antagne.

- 3) Begge disse Forslage redigeres efter Sammes Forslag Nr. 2, saalydende:

„Istedetfor Grundlovens § 2, som herved sættes ud af Kraft, skal følgende Bestemmelse være gjældende:

„Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Alle christelige Religionsfetter bør nyde fri Religionsøvelse overalt i Riget. Jesuiter og Munkordener maae ikke taales.“

- 4) Det af Repræsentanten J. H. Sæter paa 11te ordentlige Storting fremsatte, af Suly. Sivertson forfattede Forslag Nr. 1 saalydende:

„Grundlovens § 2 skal lyde: „Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion, dog nyde alle christelige Religionsbekjendende fri Religionsøvelse overalt i Riget. Jesuiter og Munkordener maae ikke taales.“

„I Grundlovens § 50 første Pasus indføres mellem Ordene: „25 Aar“ og „have“:

„børe til en christelig Religionsbetjendelse.“ Begyndelsen af Grundlovens § 92. skal lyde: „Til Embeder i Statskirken og til Dommerembeder maae alene udnevnes de norske Borgere, som bekjende sig til den Evangelisk-Lutheriske Religion. Alle, der udnevnes til Embeder i Staten, maae have svoret Constitutionen og Kongen Trostid og tale Landets Sprog.“

bifaldes ikke.

- 5) Det af den Samme paa bemeldte Storting under Nr. 2 fremsatte Forslag af samme Forfatter, saalydende:

„Grundlovens § 2 skal lyde: „Den Evangelisk-Lutheriske Religion forbliver Statens offentlige Religion, og de Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage sine Børn i samme.“ „Og forøvrigt overeensstemmende med Forslagets Nr. 1,“

bifaldes ikke.

Christiania, i Constitutionscommitteen, den 16de Juni 1848.

C. Salsen,
Committeens Formand.

Carl Konow,
Committeens Secretair.